

HÁZTULAJDONOS

A „BUDAPEST-SZÉKESFŐVÁROSI HÁZTULAJDONOSOK TESTÜLETÉ”-NEK HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:
 Egész évre ..... 8 korona.
 Félévre ..... 4 korona.
 Negyedévre ..... 2 korona.
 Egyes szám ára 20 fillér.

A testület hivatalos helyisége: VIII., Főherceg Sándor-u. 16.
 Megjelenik minden hó 1-én ez 15-én.

Lapfelügyelő-bizottság:

Szápary Pál gróf
Gergelyi Kálmán Dobieczki József

Hirdetési díjak:

Hirdetések meggyezés szerint.

Apróhirdetések díja:

Minden szó 3 fillér, vastagabb betűkkel 4 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VIII., Főherceg Sándor-u. 16.

Kéziratok nem adatnak vissza.

TARTALOM.

Háztulajdonosok figyelmébe. — **Vezércikk:** A mi konverzióink. (Fejér Gyulától.) — **Hivatalos rész.** (Jegyzőkönyv.) — A lakbér-szabályzat. (A háztulajdonosok gyűlése p. z-tól.) — Testületünk előterjesztése a köztisztviselési szabályrendelet-tervezet ellen. — Panaszok a vízdíj ellen. — Vegyes hírek. — Társegyesületek köréből. — Hirdetések.

A háztulajdonosok figyelmébe.

I.

Sikerült testületünknek az egyes bankoktól olyan előnyöket kieszközölni, hogy a háztulajdonosok rendkívül előnyösen konvertálhatják törlesztési kölesönüket. A kik tehát jelzálogos terheiken könnyíteni akarnak, forduljanak testületünkhöz, a mely a köteleken kívül álló háztulajdonosoknak is a legnagyobb készséggel szolgál felvilágosításokkal.

II.

Felkérjük a tisztelt háztulajdonosokat, hogy a vízdíj kiszabása terén tapasztalt sérelmeket, visszaéléseket tudassák testületünkkel, hogy a testület konkrét esetek felsorolásával a főváros tanácsánál kérelmezhesse a visszaélések megszüntetését.

III.

Felhívjuk az összes háztulajdonosokat, azokat is, a kik testületünkön kívül állanak, hogy a légszuszviltátnál tapasztalt rendellenességeket (akár a világitás rosszasága, akár drágasága is az ok) testületünk hivatalos helyiségében (VIII., Főh. Sándor-utca 16.) írásban jelentsék be, hogy a konkrét eseteket a főváros-hoz felterjeszthessük a tapasztalt bajok orvoslása céljából.

A mi konverzióink.

Mindenki olvashatja és olvassa az újságokban, hogy az államok, felhasználván a rendkívül kedvező pénzügyviszonyokat, nyakra-főre konvertálják magasabb kamatozású kötvényeiket kevesebbet kamatozóra. Ugy láttuk, hogy saját kormányunk milliárdokat konvertált, úgy cselekedett az osztrák kormány a közös adóssággal és ugyanazt teszi most fővárosunk is. A fővárosnak pedig vannak olyan lakói, kik a magas kamatláb alatt csak úgy nyögnek és ezek a háztulajdonosok. Itt vannak az első „tétélek”, igaz, hogy törlesztéssel, de alig 5 és 5 1/2 %-on alól és a második tétélek,

melyek rendszeresen 6—8 %-ot is fizetnek és talán a mellett még az 1 %-os tőkekamata-lót is viselik — a harmadik tétélekről pedig jobb lesz hallgatnunk. Mindez pedig az Osztrák-Magyar Bank hivatalos 4 %-a mellett, melynek ellenében a takarékpénztárak és bankok a betevőknek csak 3 és fél %-ot (ebből még levonva a 10 %-os adót), azaz tisztán 3-15 % kamatot térítenek meg.

Hát tűrhető állapotok ezek? És ha nem, miért nem tesznek a háztulajdonosok valamit, hogy ez óriási bajon segítsenek? Mert igaz, hogy az első helyre betáblázott 5 %-os törlesztési kölesön 4 %-os kamatnak felel meg, de az is igaz, hogy nincsen semmiféle hitel a világon, melynek biztosabb alapja lenne, mint ennek, az európai államhitelt sem véve ki. Mert míg háborúk és nagy kereskedelmi válságok idején még a brit járadék árfolyama is, mint a napoleoni és a transvaali háborúk idejében láttuk, nagy ingadozásoknak volt kitéve, addig az első helyre betáblázott követelések mindig teljes értékűek maradtak és azoknak révén még egyetlenegy intézet sem vesztett akárcsak egy fillért is. Egészen méltányos kívánság volna tehát az, hogy a jelzálog-intézetek már nem 5 és fél vagy 5, de 4 és fél %-os kölesönöket adjanak első helyre, mert ez felelne meg a mai pénzügyviszonyoknak. De hát maradjunk mi csak az első, az 5 és fél és 5 %-os tétéleknél és újra kérdezzük: Vajjon miért nem ajánlják fel az intézetek saját emberségükből feleiknek a konverziót és ha már nem teszik, miért nem ostromolják a háztulajdonosok az intézeteket annak kieszközölése végett? A válasz igen egyszerű: az intézetek nem tesznek semmit, mert szívesebben adnak új kölesönt, mint konverziót, a mennyiben a mellett többet keresnek, a háztulajdonosok pedig, mert — kevés kivétellel — nem törődnek a maguk javával.

Már pedig kár, hogy így áll a dolog. A Székesfővárosi Háztulajdonosok Testülete már régen éber figyelemmel kíséri ez ügyet és lépéseket is tett, tesz is bajaink orvoslására. Egyelőre már annyit mondhatunk, hogy a ki akár tag, akár még nem tag, hozzá fordul, azt minden anyagi előny nélkül útba

igazítja olyképen, hogy az eddigi drága első helyi kölesön helyett minden körülmények közt jóval kedvezőbb kölesönt fog kapni akár az eddigi intézetnél, akár szükség esetén másnál. Részletekbe bocsátkozni itt nem lehet, mert úgy, a hogy különbözők a feltételek a különféle intézeteknél, úgy különbözőnek egy és ugyanazon intézetnél is a ház fekvése, építésmódja, kora és nem kis mértékben tulajdonosa szerint. De akármilyenek is legyenek e különbségek, egyet mindenesetre elérnek azok, a kik az egyesülethez fordulnak, hogy t. i. az eddiginél jóval kedvezőbb feltételeket fognak elérni.

Erre nézve irányadó az, mit e tekintetben már egyes tagjai elértek. Szolgálunk itt egy-két példával. Az egyik tag, kinek házában 60,000 frt volt 5 és fél %-ra első helyen betáblázva, a kamatlábat 5 %-ra leszállították, úgy hogy mostantól kezdve évenként 6600 K helyett csak 6000 K-át fizet kamat és törlesztés fejében 97 féleven át. Igaz, hogy nem simán ment a dolog, mert „árfolyamkülönbség” címén 5700 K-át kellett érte feláldoznia (készpénzben vagy megfelelő amortizációban). De még úgyis szigorú számítás szerint feltétlenül kedvező a konverzió, a legkedvezőbb pedig és a fődolog az, hogy az évi részlet oly tetemesen alábbszállt. A másik eset még kedvezőbb elintézést nyert, csak hogy itt az ügylet nem ugyanazon intézettel köttetett meg, a mely az első kölesönt adta, tehát még az elsőnek a 3 %-os „törlési illetéket” kell fizetni. Az illető bank t. i. 50 évre 4-80 %-os törlesztéses kölesönt adott (az első 5-80-as kölesönnel szemben) 97 árfolyammal. Ha e két példát egymással összehasonlítjuk, még arra sincs szükség, hogy azt részletesen kidolgozzuk, hogy azt az óriási különbséget lássuk, mely a kettő közt fenn áll.

De ezen példák, még a kedvezőbb is, általában bizonyítják, hogy az intézetek egy, a záloglevelek tényleges árfolyamában nem jogosult árfolyam-különbséget számítanak fel, még pedig nagyobb, ha saját kölesönükre vonatkozik a konverzió, kisebbet (a törlési díj ellensúlyozására), ha idegenről van szó. Mily nagy, óriási igazságtalanság, mel-

! háztulajdonosok figyelmébe! Kiadóhivatalunk nyilvántartja a jelentkező ház- gondnokokat és házfelügyelőket.

tánytalanság rejlik ez eljárásban, azt mondanunk sem kell. Itt akarna testületünk tagjai érdekében eljárni, ha azok nagyobb számban hozzáfordulnának és így arra képesítenék, hogy a fentieknél méltányosabb feltételeket eszközöljön ki az intézeteknél. Mert nem méltányos dolog az, hogy egy esetben adnak 480, a másikban 5%-os kölcsönt és az első esetben csak 95-25 be számítják a zálogleveleket, a másikban 97-be!

Ha egyszer sikerül a Testületnek az első tételénél tagjainak érdekében sikerrel eljárni, könnyű lesz a második tételénél is tetemes koncessziókat elérni. Igaz, hogy ezek nem oly nagy jelentőségűek, de elég nagy teher az is, ha az ilyenek után 6-8 százalékos kamatot kell fizetni, mikor az általános kamatláb éppen felét teszi ki. Másrészt igaz az is, hogy a — sajna még nem egészen — lefolyt krízisben a hitelezőknek nem éppen kis része a második helyen betáblázott összegeket árverések alkalmából elvesztette. De hát, ki is mondja azt, hogy ilyen elemeket — mert kevés szolid volt köztük — akarunk támogatni, de a tisztességes, megbízható, hitelképes háztulajdonosnak ne adjanak második tételre méregdrága pénzt — azt méltán követelhetjük és fogjamajd követelni a Testület, mihelyest a háztulajdonosok tömegesen hozzácsatlakoznak.

Fejér Gyula.

HIVATALOS RÉSZ.

Jegyzőkönyv

a március 8-án d. e. 10 órakor tartott választmányi ülésről.

Jelen vannak: Gergelyi Kálmán és Szuper Lajos dr. alelnökök, Dobiecki József, Radnay József, Boschán Adolf, Sváb György, Fejér Gyula, Lederer Ede, Deutsch Károly, Hatala József pénztáros, Krausz Adolf ügyész, Polányi Zoltán id. titkár, jkvezető.

Elnök megnyitván az ülést, a jegyzőkönyv hitelesítésére **Sváb** és **Boschán** választmányi tagokat kéri fel. A múlt ülés jegyzőkönyve felolvastatván, hitelesítették.

Gergelyi elnök indítványt terjeszt elő a tisztviselők felelősségéről, hogy t. i. a felelőségük ne csak felfelé, saját felelősökkel szemben, hanem lefelé a közönséggel szemben is érvényesüljön. Aktuális ez most, midőn nemsokára a tisztviselők fizetésére vonatkozó törvényjavaslat kerül tárgyalás alá. A testület tehát a képviselőházhoz memorandumot intézhetne, a melyben kérelmét előterjesztené. Ha az állami hivatalnokok felelőssége kimondatnék a közönséggel szemben, akkor megszünnének a rengeteg számu jogorvoslatok. A tárgyhöz hozzászóltak Dobiecki József, Fejér Gyula, Krausz Adolf, Szuper Lajos.

A választmány a felszólalásokhoz képest kimondta, hogy elvben helyesli az indítványt, az elnök által bemutatott memorandum szövegét kiadja Krausz ügyésznek, hogy az a jelenleg érvényben levő, de hiányos törvényekre való hivatkozással, dolgozzon ki egy memorandumot az elv szem előtt tartásával s azt mutassa be a választmányának; továbbá Dobiecki indítványához képest a tisztviselők ügykezelésénél, az eljárásnál tapasztalt rendellenességeket is szóvá teszi egy, ugy a kormányhoz, mint a fővároshoz beadandó memorandumban.

Dobiecki id. ügyvezető igazgató bemutatja dr. Erős Sándornak a testülethez intézett levelét a gázvilágítás hiányairól.

Tudomásul vétetik s több panasz esetén felterjesztés intéztetik a fővároshoz.

A szavatossági biztosítási ajánlatok tekintetében Fejér Gyula tesz jelentést. E szerint újabb, kedvezőbb ajánlat érkezett be, a díjkülönbség is figyelembe vételt fog érdemelni, ha a fizetendő kártérítési összegek tételei is egyenlőkké válnak. Ez iránt az újabb ajánlatot tevő társaság még megkeresendő volna. Ha e tételt helyesbitik, akkor az újabb ajánlat feltétlenül kedvezőbb minden tekintetben. A többi különbség nem lényeges; a szerződésben felsorolt külön feltételeket nem tudta összehasonlítani, mert a feltételek mellékelve nem voltak. Előadó kívánatosnak tartja továbbá, hogy a szerződési feltételek az ajánlattevőktől megszerzessenek és alapos tanulmány tárgyává tétessenek, mert néki az eddig közölt szerződés tervezetben feltűnt már eddig is az, hogy az első pontban a törvényileg köteles kártérítésekről van szó, míg a háztulajdonosokra nézve fődolog a bíróság megállapított kártérítés, továbbá, hogy az 5. pontban a tárgyrongálásokról nincsen tisztán kimondva, hogy az engedmények a 30% pótlékra is vonatkoznak.

Sváb György azt akarja, hogy a tüzbiztosítási ajánlatok megtételére a testület csak hazai biztosító társaságot szólítson fel. (Helyeslés.)

A választmány megbizta Fejér Gyula tagot, hogy ismert szaktudásánál fogva szerkesztesse a bizt. intézetekhez intézendő levelet úgy a szavatossági biztosításra, mint a tüzbiztosításra vonatkozólag.

Dobiecki id. ügy. igazgató jelenti, hogy a köztisztviselési szabályrendeletben is vannak olyan sérelmek, a melyek súlyosan érintik a háztulajdonosokat. Indítványt tesz, hogy a testület ezen sérelmek ellen is szólaljon fel.

A választmány felkéri Dobiecki vál. tagot, hogy miután már foglalkozott a kérdéssel, szerkesztesse beadványt a főváros hatóságához, ismertetve a gravameneket.

Dobiecki id. ügyvivő jelenti, hogy a főkapitánynak sérelmes rendelete ellen már beadatott a felelősség és a belügyminiszterhez. (A felelősség szövege lapunk múlt számában közöltetett.)

Tudomásul szolgál.

Hatala József pénztárosnak jelentése tudomásul vétetik és a pénzbeszedésre az új felhatalmazás megadatik.

Hatala Józsefnek ama indítványa, hogy a taggyűlés terén szorgalmaskodó, ügybuzgó tagoknak levélben a választmány köszönete tolmacsoltassék,

egyhangulag elfogadtatik.

Elnök jelenti, hogy Lenk Ödön választmányi tag úr felhívja a testület figyelmét arra a körülményre, hogy a statisztikai hivatal oly módon teszi közzé kimutatásait az üres lakásokról, a mely könnyen félreértésre ad okot a közönség körében, a mennyiben a statisztikai hivatal az összes helyiségeket a lakás fogalma alá veszi s ezáltal sokkal több üres lakás mutatkozik, mint a mennyi valójában van.

A választmány elhatározza, hogy megkeresi az állami statisztikai hivatalt, hogy kimutatásában specifikálva sorolja fel az üres lakásokat és helyiségeket.

Elnök bemutatja **Lenk** Ödön indítványát, a mely azt célozza, hogy, miután a vízvezetéki díj kiszabása körül rendkívül sok visszaélés történik, a testület intézzen feliratot a fővároshoz, hogy az a visszaéléseket saját hatáskörében akadályozza meg.

A választmány ez indítványt magáéva teszi azzal, hogy a testület hivatalos lapjában felhívja a háztulajdonosokat, hogy a vízdíj kiszabása körül tapasztalt sérelmeket közöljék a testülettel, hogy az egyes konkrét eseteket hozhassa a főváros tudomására.

Dobiecki id. ügyvivő jelenti, hogy a temesvári háztulajdonosok egyesületének titkársága levelet intézett a testülethez, melyben útmutatásokat kér. A választmány utólagos jóváhagyásának reményében a választ a titkárral együtt már elküldötte.

Tudomásul vétetik.

Ezzel az ülés 1/2 1 órakor véget ért.

A lakbérszabályzat.

— Háztulajdonosok gyűlése. —

Március hó 1-ére testületünk gyűlésre hívta össze a háztulajdonosokat, hogy a háztulajdonosok összesége állást foglaljon az új lakbérszabályzat-tervezet ellen.

Konstatáljuk, hogy a testület nagy dologba kapott, midőn erre a határozatra jutott; mert — egy háztulajdonos nyilatkozatát idézzük — könnyebb leszrelni 24 óra alatt az országházban most dúló obstrukciót, könnyebb a tevének átbujni a tű fokán, mint a háztulajdonosokat kimozdítani, felébreszteni abból a lethargiából, a melyben vannak, a felébresztés reménye nélkül. Valóban bámulatos, meg nem magyarázható, semmivel sem indokolható az a végtelen közöny, a melylyel a főváros ház- és telektulajdonosai viseltetnek a saját dolgaik iránt. Hiszen már magában véve az a körülmény, hogy éppen csak a háztulajdonosok azok, a kik még nem ismerték el a tömörülésben rejlt erőt, ők az egyedüliek, a kik közös érdekeik megvédésére nem egyesültek, nem érezték a szükségét az erők társításának, elég bizonyosság arra, hogy itt egy végtelen közönyös társadalmi elem van a társadalmi tényező összeségében. Mindenki tudja azt, a viszonyok tanították rá az embereket, hogy a társadalomnak is közre kell működnie a közös jólét, a nemzeti kultúra előbbrevitelében. Elmúlt már az az idő, a midőn mindent az államtól vártak, hiszen az állam maga a társadalom, az együvé tartozás tömörítése faji, nyelvi sajátosság szerint. Csak ennek a kettőnek együttműködése teremtheti meg a nemzetek boldogulását. Éppen ezért társultak, tömörültek azok, a kiket a közös érdekeik fűz egygýé. A társulási szellemnek egy végtelen sorozatát látjuk magunk előtt. A társulási erő naponkint meg-megújuló küzdelme folyik előttünk. S midőn azt látjuk, hogy az egész *vonalon győzelmet arat az egyesülés szelleme*, midőn azt látjuk, hogy nincs már a társadalomnak az a rétege, a mely ne alakított volna egyesületet érdekei megvédésére, akkor valóban el kell szomrodnunk. látván, hogy egyedül a háztulajdonosok azok, a kik még nem siettek az egyesülés már kibontott zászlója alá. A gondolkozó ember ennek okát méltán kutathatja. Az ok kettős lehet. Vagy oly *magyon jó dolguk van a háztulajdonosoknak*, hogy nem érzik szükségét az egyesülésnek, vagy *pedig annyira túl vannak terhelve*, annyira el vannak csigázva, hogy már lemondtak sorsuk jobbrafordulásáról, feladtak minden reményt s húzzák a rájuk rakott igát, a míg lehet.

Mi, a mennyire ismerjük a helyzetet, az utóbbi állítást találjuk közel az igazsághoz. De nem ez a felfogásuk azok-

nak, a kik a dolgokat csak messziről látják. Ők azt hiszik *s teljes joggal*, hogy a háztulajdonosok még ma is aranjuenzi szép napokat élnek, telve örömmel, vígsággal, bánat nélkül *akkor*, midőn a társadalomnak minden más rétege, akár van viszonya az állammal, akár egyesekkel, vagy társaságokkal: szóval a lét minden munkása elégedetlen sorsával, kérvényez, küldöttséget, kér vagy fenyeget, kivándorol vagy bűnbe esik, *mert nincs megelégedve sorsával*, nem bírja a terheket, összeroskad. A természetes ész logikája szerint tehát *egyedül* a háztulajdonosok vannak megelégedve a helyzettel, mert különben ők is a minden erők forrásához, az *egyesüléshez* fordulnának, hogy az megvédje jogait, vagyoniukat. Ki csodálkoznék azon, ha a mai súlyos viszonyok közt a terheket arra hártják, a ki nem zúgolódik ellene. Azt mondják: a néma gyermeknek az anyja se érti a szavát. Hogyan kívánhatják a háztulajdonosok, hogy az ő néma fájdalmukat észreveszik azok, a kik semmi közösséget nem éreznek a háztulajdonosok iránt, nem tudják a szemekből kiolvasni, hogy az újabb teher elviselhetetlenné vált, hogy már-már összeroskad.

Itt nincs más hátra, *mint hangosan kiabálni, folytonosan, szakadatlanul*. De az egyes ember hangja, ha még olyan erős is, nem számít, az nem hatol oda, a hol annak fogantja lehet, de ha százan, ezren kiabálnak, azt a hangot meg kell hallani, az elől nem lehet *elzárkózni*.

Ha tehát a háztulajdonosok érzik, hogy sok a baj, sőt még *rosszabb is lehet*, s ha azt akarják, hogy a terheken könnyítve legyen, akkor álljanak össze tömegesen, lépjenek be abba a testületbe, a mely már is megmutatta életre hivatottságát.

A mi a felolvasást illeti, ez őszintén, elfogulatlanul mondva azt mutatja, hogy a háztulajdonosok ébrednek ugyan már, de még nem ébredtek fel teljesen a való életre, mert különben azon a felolvasáson, a melyet testületünk az új városház közgyűlési termében rendezett, nem százan vettek volna részt, hanem a háztulajdonosok java része. Mindenesetre ez is eredmény, mert még háztulajdonosokat ilyen nagy számban sohasem lehetett összehozni s remélhető, hogy a legközelebbi fölolvastás sokkal több hallgatóra számíthat, mert az ott megjelentek, meggyőződhetek arról, hogy a testület komolyan, az összes háztulajdonosok érdekében fogja felhívását s elviszik ennek hírének ki a társadalmi életbe, így lehetetlennek tartjuk, hogy ez a testület meg ne erősödjék. A felolvasás erkölcsi sikere erre enged következtetni. (p. z.)

Tudósításunk így szól:

Testületünk által rendezett fölolvastás és értekezlet egy igen lényeges tárgyat: *az új lakbér-szabály-tervezet*et boncolgatta. A tanács ugyanis elhatározta, hogy megreformálja a régi lakbér-szabályzatot, mely már egy kissé elavult volt s megbízta a t. főügyészt, hogy dolgozzon ki egy tervezetet a tárgyalás alapjául. A főügyész feladatát megoldotta s a tervezetet, a melyről már többször elmondottuk véleményünket, a tanács elé terjesztette.

A felolvasáson mintegy 150 háztulajdonos

és háztulajdonosnő jelent meg, a kiket a választmány tagjai fogadtak.

Pont 11 órakor nyitotta meg a háztulajdonosok gyűlését *Gergelyi* Kálmán alelnök, a következő szavakkal:

„A háztulajdonosok Testülete feladatául tűzte ki, hogy háztulajdonos-társaik érdekében minden törvény- és szabályrend-alkotási mozzanatot figyelemmel kísérjen, megvitasson s megvitatása eredményéről a kormánynak és a fővárosi hatóságoknak javításokat célzó előterjesztéseket tegyen, tagtársait pedig erről szakközlönyje útján tájékoztassa. Így a legutóbbi időben szükségessé vált, hogy Testületünk a legközelebbi országgyűlési tárgyalás alá kerülő polgári törvénykönyvnek a bérletre vonatkozó — tehát minket kizárólag érdeklő — §§-ait megvitassuk s memorandum alakjában módosítási előterjesztést tettünk az igazságügyi miniszteriumnak. Hasonlóan jártunk el a hozandó adóreformra vonatkozólag egy memorandumban a p.-ü. miniszterhez. Legutóbb pedig szükségessé vált, hogy a főváros által terbe vett házmesteri szabályrend alkotását s a bérleti szabályrend módosítását megvitatás tárgyává tegyük. Ez utóbbi — t. i. a házbérleti szabályzat megvitatás eredményéről lesz oly szíves mostan dr. Krausz ügyész úr a felolvasását megtartani, a melyből a tisztelt hallgatóság meggyőződést szerzend arról, hogy az, amit mi a főváros hatóságának előterjesztettünk, távolról sem oly visszás kívánság, mint azt egyes napilapok feltűntették.

Allást foglaltunk az érvényben levő s még boldogult Deák Ferenc közreműködésével létesített, tehát bizonyára jó házbérleti szabályok mellett, — s csak a tervezet új házbérleti szabályoknak azon §-aihoz esatlakoztunk mi is, melyek a haladott viszonyoknak megfelelően javítást céloznak.

Ezek után kérem dr. *Krausz* ügyész urat, szíveskedjék a felolvasását megtartani.

Dr. *Krausz* felolvasása ez:

Tisztelt Hölgyeim, Uraim!

Tisztelt Háztulajdonosok!

A legnagyobb készséggel teszek eleget a „Székesfővárosi Háztulajdonosok Testülete” abbeli felszólításának, hogy az új „lakbérleti szabályzat tervezetéről” és főleg annak a bérbeadókra és a bérlőkre egyaránt sérelmes intézkedéseiről felolvasást tartsak; habár nagyon szerettem volna, ha ezen feladatot a mai viszonyokra való tekintetből is nálammal hivatottabb és nagyobb vonzóerővel bíró egyén vállalta volna el. Mert őszintén szólva, attól tartok, hogy a mérleg egyik tányérjára az előadandó fontos tárgyat, a másikra pedig az én szerény tudásomat helyezem, kétség támad bennem az iránt, vajjon képes leszek-e a mérleget akként mozgásba hozni, hogy legalább az egyensúly nivójára emelkedjék.

Ha tehát az elvállalt feladatnak nem tudnék minden tekintetben megfelelni, szíves elnézésökre számítok már azon oknál fogva is, mert munkámban a közérdek szolgálatát tartottam szem előtt. (Helyeslés.)

Mielőtt felolvasásom tulajdonképeni tárgyára rátérnék, szükségesnek tartom — főleg a Háztulajdonosok Testületének kebelén kívül álló ingatlan-tulajdonosok kellő tájékoztatása szempontjából — felemlíteni, hogy az új lakbérleti szabályok tervezetének sérelmes részei ellen a testület már nyújtott be egy memorandumot a fővárosi tanácshoz, melyben kellő indokolás kíséretében feltárta mindazon hiányokat és hátrányokat, melyeket a javaslat magában rejt. Ezen beadvány sorsát ez idő szerint még nem tudjuk; azonban kétségtelennek tartom, hogy az illetékes hatóságok az abban foglaltakat csakis az esetben fogják kellőképen figyelemükre méltatni, ha azt a háztulajdonosok jelentékeny része magáévá teszi és kellőleg méltányolja. Hogy pedig ezt tehesse, ahhoz mindenképp annak alapos ismerése szükséges; és ezen ismeretetés egyik főcélja jelen felolvasásomnak.

Sajnálattal kell megemlékezni egyes lapok azon, mondhatnám, rosszhiszemű eljárásáról, mely szerint a testület beadványát szati-

rikus, sőt nevetséges formában adták a nagyközönség tudomására az által, hogy az egész beadványból összefüggésnélküli mondatrészeket kiszakítottak és azokat saját indokolásuk és megjegyzéseik kíséretében pikáns mártásban tálták fel; ami pedig sem a tárgynak, sem a lapnak komolyságával össze nem egyeztethető. Ilyen eljárás csak egy éleclap keretében engedhető meg; de egy komoly és közügyekkel foglalkozó lapnak nem lehet feladata az, hogy az olvasó nevető-göresőt kapjon az ő éretlen tréfáitól, sem pedig az, hogy tájékozatlansága által a bérlőket a bérbeadók ellen felingerelje, és hogy a háztulajdonosokat, akik utolsó filléreiket becsületesen megosztják az állammal és a várossal, mintegy vérszopó piócákat állítson pellengére. (Helyeslés.)

Bátran állíthatom, hogy a háztulajdonosok elleni támadások főleg onnan erednek, hogy nagyon kevés ember van, aki helyzetükről tiszta képet tudna alkotni; mert ők bajaik orvoslása és nyílt feltárása helyett, azokat inkább takargatják és a legigazságtalanabb módon rájuk sózot terheket (bocsánat a kifejezésért) birkatürellemmel viselik.

A magyar emberrel már veleszületik azon tulajdonsága, hogy a fináncot, mint az állam végrehajtó közegét, rossz szemmel nézi, vagy — ha szabad a valóságot még inkább megközelítő kifejezéssel élni — gyűlöli. Minthogy pedig nálunk az állam bizonyos fokig a háztulajdonost is finánc szerepre juttatta, ne esdálkozzunk, ha a gyűlöletből egy adag ellenszenv a háztulajdonosokra is átháramlik.

A jámbor bérlő, aki az államháztartás egyensúlyával édes-keveset törődik, csak azt tudja, hogy az ő egész negyedévi keresetét a háziúr teszi zsebre, de hogy a beszedett bér felét adó, házbércrajeár, vízdió, szemétfuvarozás, csatornaépítés és javítás, kövezet- és járdalerakás és javítás stb. címen az államnak és városnak beszolgáltatja még akkor is, ha azt meg sem kapta, és hogy a jövedelem másik feléből a házat kell tataroztatni, biztosítani, kéményseprőt, világítást fizetni és legtöbb esetben a bankkölesön törlesztését és a kamatokat kiegyenlíteni, minderről a bérlő már nem tud, mert ha tudna, akkor a háztulajdonos elleni hagyományos ellenszenv nemcsak hogy rokonszenvvé változnék át, hanem talán még a sajnálkozás érzetét is felkeltené benne. (Igaz, úgy van!)

Manapság tehát a háztulajdonos helyes definíciója csak ez lehet:

Az államnak civilruhás adószedő közege, akinek tevékenysége abban kulminál, hogy a polgárság filléréit az adóhivatalba szállítja be.

Azon viszonyt, mely közte a bérlő és az állam között van, legyen szabad a könnyebb megértés kedvéért egy hasonlattal megmagyaráznom:

Tisztelt Uraim!

Azt hiszem, nem esalódom, ha azt állítom, hogy önök közül már mindenki látott tornázó művészeket (ugynevezett akrobatákat) vagy a cirkuszban vagy az orfeumban, de legrosszabb esetben Ósbudavárban, akik 3-an egymás fölé, egymás vállára vagy fejére felállanak és a legfelül levő még nehéz súlyzókat is tart a kezében. Nevezzük a tornászok egyikét bérlőnek, a másikat háztulajdonosnak és a harmadikat az államnak; és mindjárt tisztába leszünk a helyzettel és látjuk, hogy aki alul van, az a bérlő, aki ennek a vállán áll, az a háztulajdonos és aki legfelül áll és mindketőt nyomja, sőt még súlyzót is tart a kezében, az az állam. Már most a fizika törvényei szerint nem szorul magyarázatra, hogyha minél több és nehezebb terhet tart a kezében az állam, annál jobban nyomja a háztulajdonost, ez pedig az alatta levő bérlőt.

Ha tehát a bérlő a teherrel meg akar szabadulni, vagy azt kisebbíteni óhajtja, az csak úgy lehetséges, ha előbb a háztulajdonos terhet segíti leemelni.

Aki pedig szavaim igazságában még is kételkedik, annak nem kívánhatok egyebet, minthogy mielőbb örököljön egy háromemeletes házat 2 tehertétellel, és azután egy fél év mulva látogasson meg és beszélje el, hogy jól érzi-e magát.

Azon reményben, hogy most már tisztában vagyunk a háztulajdonos és a bérlő egymáshoz való viszonyával, lássuk már most, hogy miként óhajtja a székesfővárosi tiszti főügyész által kidolgozott új lakbérleti szabályzat tervezete ezen viszonyt megoldani, illetve paragrafusokba önteni.

És pedig a könnyebb megérthetőség kedvéért egy-egy szakaszt fogok felolvasni az eredeti tervezetből, közvetlen utána azon módosításokat, melyeket a Székesfővárosi Háztulajdonosok Testülete a tanáchoz beadott, és végül összehasonlítást leszek bátor tenni a régi lakbérleti szabályok és az új tervezet rendelkezései között.

Felolvasó ezután részletesen ismerteti a tervezet egyes pontjait és a testületnek az egyes pontokra adott véleményét. Ezt lapunk ez évi 1. és 5. számában már részletesen közzöltük. A felolvasást nagy tetszéssel fogadták.

A felolvasás végeztével, melyet éljenzéssel fogadtak, az elnök felkérte a hallgatóságot, hogy akinek észrevétele van az előterjesztett véleményhez, az szólaljon föl.

Az első felszólaló *Bernátsky Antal* volt, aki még azt is kérte a tervezett memorandumba, hogy a bérebevételei iven tüntettesse ki a *mellékdíjak* is külön, úgy amint volt 10 évvel előbb, továbbá, hogy az után a lakás után, amelynek bérlője nem fizetett, a háztulajdonos se fizessen adót, mert ez a legnagyobb igazságtalanság. (Helyeslés.)

Abonyi József dr. kijelenti, hogy a tervezetet elfogadja s óhajtja, hogy legalább egy pontját a sérelmes intézkedéseknek lehessen orvosolni. Az a baj, hogy a mit a háztulajdonosok előterjesztenek, az mind írott malaszt marad. Ez pedig a háztulajdonosok részvételenségén mulik. (Igaz, úgy van.) Hiszen, ha a városiigethben valami előadást hirdettek volna, ott bizonyára tizannyian jelentünk volna meg, még pedig pénzért, mint itt, ahol arról van szó, hogy a saját jól felfogott érdekeinket mentsük meg. Mindazonáltal örömeire szolgál, hogy itt lát többeket, akiket a testület kebelében még nem látott. Tisztelettel kérjük a megjelenteket, hogy csináljanak propagandát testületünknek, mert csak úgy vívhatunk ki valamit, ha tömörülünk. Hiszen nincsen olyan társadalmi tényező egész Európában, a mely érdekei megvédésére ne tömörült volna, csak éppen a magyar főváros háztulajdonosai és háztulajdonosnői lennének ezeknél erkölcsileg kisebbek, a kik még ma sem értik meg a tömörülés szükségességét? (Helyeslés.)

Dr. Leitner Adolf főv. bizottsági tag mindekelőtt reflektál az előadónak a lakás karbantartására vonatkozó megjegyzésére, a mely szerinte azt jelenti, hogy a háztulajdonos a lakást *használható* állapotban köteles átadni a lakónak. Ő különben nem először foglalkozik e kérdéssel. Midőn ez a tervezet napvilágot látott, ő rögtön kérdést intézett a főügyészhez az iránt, vajjon átolvasta-e ezt a szabályrendelet-tervezetet, vagy csak úgy aláírta, mert ez a tervezet jelen alakjában egy nagy semmi. Hiszen külföldön egyáltalán nincs szükség lakbérlet-szabályzatra. Külföldön a törvényben történik ez irányban is intézkedés. Nálunk majd a magánjog kodifikálásánál veszik a lakbérleti szabályokat a magánjog körébe, erre azonban egyhamar nem lehet számítani. Szerette volna, ha a szabályrendelet követte volna a már kész törvénytervezet intencióit, s nem helyezkedik éppen ellentétbe a törvénytervezettel. Csak egy pár példát hoz fel. A szabályrendelet-tervezet azt mondja, hogy ha a tulajdonos törvényes zálogjogát veszélyeztetve látja, igénybe veheti a rendőrség segítségét, de ki fog szaladgálni a rendőrhöz, s meghallgatni annak böles törvény-magyarázatát; míg a törvénytervezet egészen logikusan azt mondja, hogy önhatalmulag meggátolhatja a háztulajdonos stb. De vannak hibái is a tervezetnek, a mibe belemélyedni alig lehet, csak futólag említi, pl. a nyári lakás fogalma; hol kezdődik a nyári lakás, arról a szabályzat nem intézkedik, az egyiknek az Arena-ut is nyári lakás, a másik-

nak nem. Mi az a három havi raktárberlet? A férges lakás fogalmának szabályrendeleti meghatározása egyenesen káros a tulajdonosra. Ő ugyan kijelentette a főügyésznek, hogy nem bánná, ha ez törvényerőre emelkednék, mert férges lakás Budapesten nincs. A *poloska* t. i., a mire nyilván céloz a szabályrendelet, nem férges, hanem rovar, de vannak más rovarok is, pl. légy, bolha, s ugyancsak jól nézne ki az a háziúr, ha a lakó azért is, ott hagyhatná a lakást, mert sok légy száll a lakásba. Felhossa a helytelen bírói gyakorlatot a poloskás lakás kérdésében s egyes szakértők böles véleményét, a melyek mind a háztulajdonosra sérelmesek. De az ügyész úr is érzi ennek hiányait, mentegeti is magát, s azt mondja, hogy ez a szabályzat nem rendszeres dolog; de kérde, arra van-e szükség, a mit ugys tudunk, vagy arra amit nem tudunk? Annak a viszonynak a szabályzására van szükség, amely a háztulajdonosok és a lakók közt az ugynevezett házi rend tekintetében fennállanak. Mert e miatt van a legfőbb perlekedés a házban; ez pedig azért van, mert senki sincs tisztában jogaival. Sok esetben kis dolgokból keletkeznek a legnagyobb perlekedések, ellenségeskedések. Ő igen szívesen foglalkozik e dolgokkal és a közgyűlésen, ha a lakbérlet-szabályzat kerül tárgyalás alá, indítványozni fogja, hogy az egész tervezet általánosságban utasítsák vissza. (Általános helyeslés.)

Szuper Lajos dr. testületi alelnök szolt még néhány szót s arra kérte a megjelenteket, hogy igyekezzenek a Háztulajdonosok Testületének tagokat szerezni, mert csak akkor remélhető, hogy a testület beadványai súlylyal bírnak, ha egy erős testület adja azokat be.

Miután többé senki sem kívánt a tárgyhöz hozzászólni, *Gergelyi alelnök* kimondta a határozatot, hogy a háztulajdonosok gyűlése egyhangulag magáévá teszi és helyesli a Háztulajdonosok Testülete által szerkesztett memorandumot.

Köszönetet mond *dr. Krausz Adolf*nak, hogy szíves volt a felolvasást megtartani s a hallgatóságnak, hogy érdeklődést tanusítottak e kérdés iránt.

Zárszávaiban hangsúlyozta az *egyesülés* nagy fontosságát. Utalt a bécsi háztulajdonos egyesületeknek nagy sikereire. (Ezeket lapunkban már ismertettük.) Ezeket a példákön kellene — ugymond — felbuzdulunk, mert mi vagyunk hazánkban legigazságtalannabbul s legnagyobb mérvben megadóztatott polgárai.

Addig, míg a tőkeamat — tehát a legkényelmesebb jövedelem — 10% adót, más jövedelem még ennél is kevesebbet, mert csak a lakbér 10%-ával van megadóztatva addig mi 43% adót fizetünk.

Igaz, hogy abban benne van a vízdíj, házbérkrajcár és házi világítás, de ezek nélkül nem képzelhető lakás, mert hatóságilag kötelezve vagyunk a vizet bevezetni, a lakó adóját t. i., házbérkrajcárját fizetni, rendőrileg kötelezve a házat kivilágítani, s így méltán mindezt adóba kell számítanunk.

Hogy mikép legyen képes egy bpesti háztulajdonos ily horribilis adóteher mellett a közönség méltányos házbérleszállítási kívánásait figyelembe venni, különösen ha a házon még jelzalogteher is van, annak csak a mi pénzügyminiszterünk a megmondhatója.

Hatóságaink jóvoltából megszűntünk háziurak lenni, s *lesüljedtünk háziszolgákká*; mert mi a kincstárnak s a fővárosi hatóságnak ma már csak fizetetlen, de teljes felelősséggel tartozó pénzbeszedői vagyunk. Nekünk parancsol a rendőr, vízőr, egészségőr és az adóhatóság. Ha nem engedelmesszünk, ránkzúdul a bírság.

És ez mindazért, mert nyugodtan türjük s nem tömörülünk, mint a munkások sztrájkba, s a gyárosok kartelbe.

Ezen horribilis és igazságtalan megadóztatás ellen tömegesen fel kellene szólalnunk s hogy kormányunk magasztos elve: jog, törvény, igazság minden téren egyaránt, mielőbb érvényesüljön.

Égető szükség van rá, mert csak mi tudjuk igazán, hogy mennyire elszegényedett a bpesti népünk, s mi tudjuk igazán, hogy a kereset és munka híján annyira elszegényedett, hogy rozoga bútorain kívül összes ingóságai a zálogházban vannak, s képtelen házbérkövetéseinket fizetni. De mi fölünk azért kérlelhetetlenül szedik be, nem a jövedelem, de tényleges veszteségeink után is a horribilis adót, dacára annak, hogy adótörvényünk 1. §-a világosan mondja, hogy csak a jövedelem adózható meg. Ilyen körülmények között a háztulajdonosok magukra vannak utalva s ezért szükség a tömörülés.

Szolgáljon arra buzdításul a bécsi háztulajdonosok testületének sikere, melynek már eddig is sikerült az állami házbéradót 12 $\frac{1}{2}$ %-al leszállítani, s az elszegényedett és fizetéképtelen lakók lakásai után pedig a teljes házbéradó törlését kivívni.

Még egyszer megköszönte a hallgatóság türelmét s az ülést lelkes éljenzések közt beárta.

Testületünk előterjesztése a köztisztasági szabályrendelet-tervezet ellen.

Testületünk a választmány határozata értelmében, előterjesztést adott be a fővárosi köztisztasági szabályrendelet-tervezet ellen, melynek több rendelkezése sérelmes a háztulajdonosokra nézve.

Az előterjesztés szövege az alábbiakban következik:

Tekintetes Tanács!

A „Fővárosi Közlöny”-nek m. évi 77. számában megjelent a „Köztisztasági szabályrendelet” tervezete. E szabályrendelet-tervezetnek a háztulajdonosok és a lakást bérlőkre általában vonatkozó részére, van szerentesnk előterjeszteni az alábbi észrevételeinket.

Mielőtt a szabályrendelet-tervezet egyes határozományaira áttérnénk, nem mulaszthatjuk el örömmel üdvözölni a „tervezet”-ben foglalt újításokat, melyek a székesfőváros egészségügyi viszonyainak javulására igen üdvös tényezőkké fognak válni.

E tekintetben első sorban áll az, hogy a szabályrendelet 18. §-a a hatóság ellenőrzést a lakott lakrészek belsejére is kiterjeszti. Elég sajnós, hogy ily eszközre is szükség van, de ismerve, hogy mily sok lakás belsejében hiányzik a legelemibb tisztaság, ily intézkedés a közegészség érdekében mellőzhetetlen. Ez irányban az egyoldalú intézkedéssel, úgy amint azt a t. főügyész a „Lakbérleti szabályrendelet-tervezet”-ben véli, egyedül a háztulajdonosok terhére és kárára, javulást elérni nem lehet.

A „Köztisztasági szabályrendelet” tervezetere vonatkozó észrevételeink csak arra szorítkoznak: a mit nézetünk szerint teljesíteni nem lehet, túlhaltott és éppen ezért méltánytalan; a „tervezet” ellentmondásaira és végül a mi a kötelességeknek nem világos elosztására vonatkozik.

Ez észrevételek a következők:

A szabályrendelet 5. §. 1-ső bekezdés 5—9. soraiban ez áll: „ha azonban a járdán is feltűnő szemét képződik, pl. napközben papíros, gyümöleshéj vagy más hulladék lepi el a járdát (eső után az aszfalt-járda sáros stb.); *azt annyiszor, a mennyiszor, újra meg kell tisztítani.*”

Hol van a tisztogatásnak a határa? A „feltűnő”, „ellepi” jelzők értelmezhetők tetszés szerint, úgy, hogy azt a rendőr-örsem helyesnek véli. A ház közelében helyet adnak pl. gyümöleshéjnak, ünnepek alkalmával pedig sátrakat állítanak fel. A vevők, ha a rendőr nem kíséri figyelemmel és nem szorítja a tisztaságra, a gyümöleshéj és az árúk esomagolására használt papírt elszórják az egész ház előtt elvonuló járdán, ezért legyen kényszerítve a háznak a tulajdonosa arról

☞☞☞ Kávéházakban, vendéglőkben kérjék, követeljék a „Háztulajdonos”-t. ☞☞☞

gondoskodni, hogy egy alkalmazottja egész napon át mást sem tegyen, mint arra ügyeljen, hogy a köztisztasággal nem törődő, a tisztasághoz és rendhez nem szokott járókelők után folyton söpörje a járdát, nehogy az „annyiszor a mennyiszor” tag értelme alapján a telek tulajdonosa avagy annak megbízottja büntetéssel sújtassék.

E helyett talán elegendő volna az 5. sorban a „meglisztítandó” szó elé beírni: „Továbbá déli 12—1 óra közt és eső után a város aszfalt-járda” szavakat, — a szöveg többi része törölhető volna.

A járdák nagy tisztasága igen is kívánatos, mert főleg a dinnye- és gyümölcs-héj, a főtt kukorica csutka, a szőlő-gerezd stb. elszórása a testi épséget veszélyezteti. Az ebből származó veszélyek egyedül a 8. §-ra vonatkozó alábbi javaslattal csökkenthetők.

Az 5. §. 2. bekezdésének 3. és 7. sorában a „folyton” szó helyett „ismételve” szó volna irandó. Ez teljesen megfelel a kívánalmaknak. A tartós havazás alatt a folyton való tisztogatás lehetetlen. Nem is lehet azt követelni a háztulajdonos házmesterétől, ki az éjen át lehullott hónak eltisztítását a kora reggeli órákban jól elvégezte, hogy fél, esetleg egész napon át más házi teendőt ne is végezhesen, csak „folyton” a havat seperje és kaparja.

A 17. §. értelmében a ház belsejének a tisztaságára is gond fordítandó, arra is idő és erő kell.

A „folyton” való meghatározás mennyire nem helyes, igazolja a következő bírói ítélet.

P. o. Boroszlóban volt az eset, hogy a tartós havazás folytán sikossá vált járdán történt balesetért az alsó bíróság vádlottat annak ellenére, hogy bebizonyítottan ismételve lesöpörte és felhintette a járdát, elmarasztalta, egyedül amaz alapon, mert a szabályrendeletben — úgy mint a jelen tervezetben — az áll, hogy a járda „folyton” tisztogatandó lett volna. Ezen ítéletet a legfelsőbb bíróság feloldotta, kimondván azt, hogy a szabályrendelet nem értelmezhető úgy, hogy a hónap első napján és a járdának felhintése „folyton” végzendő lett volna, mert e köteleességet abban az értelemben az arra kötelezettek legnagyobb része egyáltalában nem teljesítheti, csak annyit lehet megkövetelni, hogy az idő és helyi viszonyokhoz képest megfelelő időközben a tisztogatás ismételtessék, ez pedig megtörtént.

A 7. §. utolsó bekezdése azt rendeli, hogy az épület lábadatainak, kirakatoknak stb. mosása alkalmával a járdára folyt vizet *fel kell szűríteni*. Miként lehet ezt foganatosítani? A „fel kell szűríteni vagy” szavak törölendők volnának.

A 8. §. még szigorúbban volna szövegezendő és annak betartására mindenki gondosan rászorítandó lenne, akkor csodás tisztaság volna a városban. Ez a legjobb eszköz a lakosságra és rendre rászorítani és éppen itt mellőzi a tervezet a felelősségre vonás kimondását.

E pontra volna igen helyesen alkalmazható a berlini rendőrségnek rövidre szabott bírságot, az ottani köztisztasági rendszabály alapján. A rendszabály ellen vétőt legyen joga a rendőrnek azonnal felírni, tőle vegye be nyomban az 1/2—1 koronára szabható büntetés pénzt és azt szelvény-könyvével nyugtázza az illetőnek. A ki nem bír fizetni azonnal, az idéztessék a rendőrkapitányság elé. Ily eljárás mellett rövid idő alatt hozzá szoknék mindenki a rendhez.

Gondoskodják a hatóság úgy, mint ez Berlinben és a külföldön több városban is megvan, hogy az útvonalokon szemétygyűjtő tartályok legyenek, akkor az ily intézkedés végrehajtható. A mostani és egymástól igen nagy távolságban elhelyezett fedeles szemétygyűjtő ládák erre nem alkalmasak.

9. §. Általában rendeli a fedelekről a havat

letakarítani. Vajjon szükséges ez minden esetben? Nem lehetne az ily költségés és fáradságos munkát bizonyos esetekre korlátozni?

Az utcára ledobott havat nem szállíthatná-e el a város, mikor az összehalmozott havat az utcákról elfuvaroztatja? A sok adó és községi járulékból talán csak futja a kiadás?

A 17. és 18. §§. ellentmondanak egymásnak, mert egyrészt *köteles* a háztulajdonos a légmentesen zárható és bádoggal bélelt tartályt a lakók részére is rendelkezésre bocsátani és az összes szemétnak a szeméthordó kocsikra való felrakásáról gondoskodni, másrészt ugyanezt rendeli a ház lakóinak.

Az ily ellentmondó rendelkezés sok perlekedést szül.

A leghelyesebb, ha a *háztulajdonos* gondoskodik a házi szemét elhelyezéséről és annak kihordásáról; a *lakók* pedig gondoskodjanak a maguk szemétyéről. Így érhető a 20. §. is. A 17., 18. és 20. §§. szövegezése összhangba hozandó volna.

A köteleességek helyes elosztása fogja egyedül biztosítani ama célt, hogy a köztisztaság javuljon, ez hárihatja el a házi esendőt és rendet oly undorító módon zavaró perlekedést, a hatóság is csak akkor szolgáltathat igazságot, ha mindenki határozottan tudhatja, mi a köteleessége; ennek egyedüli biztosítéka, ha a szabályrendelet nem értelmezhető így is, úgy is.

A „Büntető határozatok”-ra vonatkozó 64. §. 2. bekezdése nem világos. Lehet, hogy úgy is értelmezhető, hogy azok, kik gondatlanságból avagy rosszakaratból szemétyüket és a hulladékokat a közhelyen és a ház belsejében a bérelthez nem tartozó közös helyeken (udvaron, folyosón, lépcsőházban, árnyékszékekben, kiöntőkbe stb.) öntik, avagy valamely közös helyiséget szándékosan berondítanak, akkor az 5., 7., 9., 17. és 35. §§. értelmében az illetőket büntetik, ez azonban a szabályrendeletből mindenki által érthetően nem olvasható ki. E §-nak minden kételyt kizáró érthetősége igen lényeges kelléke a főváros összes lakosságára vonatkozó szabályrendeletnek.

Kérjük ezen előterjesztésünket a „szabályrendelet” szövegének végleges megállapításánál figyelembe vételre méltatni.

Teljes tisztelettel:

Gergelyi Kálmán, s. k.
alelnök.

Panaszok a vízdíj ellen.

Testületünk mozgalmat indított a vízdíjak sérelmes kiszabása ellen, s elhatározta, hogy beadványt intéz a főváros tanácsához a sérelmek orvoslása céljából. Felkérjük a t. tagtársakat, hogy a vízdíjra vonatkozó panaszait ismertetés végett küldjék be hozzánk.

Alább közöljük egy tagtársunknak a közgazgatási bírósághoz intézett igen érdekes panaszát.

A panasz így hangzik:

Tekintetes Tanács!

Budapest székesfőváros II. kerületében főutca 7. sz. és jégverem-utca 2. sz. a. fekvő tulajdonomat képező házra vonatkozólag vízdíj megállapítás tárgyában hozott 1902. évi 203/590. számú tanácsi véghatározatot felette sérelmesnek találván, ellene már igazolt ügyvédem által panaszszal élek, kérvén, miszerint azt a nagymélt. m. kir. közigazgatási bírósághoz felterjeszteni méltóztassék.

A nagymélt. m. kir. közigazgat. bíróságot pedig kérem, miszerint házam után a vízdíjat a 723/1901. közgy. sz. alatt hozott szabályrendeletnek megfelelően a következőkben méltóztassék megállapítani:

135 helyiség után	à 3:20 =	432
7 fürdőszoba	à 12 =	84
21 klozet után	à 6 =	126
1 vizelede-kagyló után	à 6 =	6
169:85 □ ² udvar	à 4 fill. =	670
2 ló után	à 3 K =	6
2 kocsí	à 6 K =	12
3 kis koresmai helyiség után	à 3:20 =	960
Összesen		681 K 30 f.

Indokaim:

Jelen vízdíjkiszabási ügyemben 2 forumnak 3 rendbeli határozata lévén kezembem, nem tudok eléggé csodálkozni, hogy az egyszerű világos szabályzat mellett, hogy lehet a furesábbnál is furesább határozatokat hozni, a különböző, ezen ügyeket elbírálni hivatott hatóságoknak, sok ezernyi ily ügyben, annyi hiábavaló munkát adni, a feleket pedig hiábavaló felebbezési költségekkel terhelni. Meggyőződésem szerint ezek a lehetetlenséggel határos határozatok csak úgy keletkezhetnek, hogy a felvételt eszközölő közegek munkájukhoz egyáltalán nem értenek, vagy azt felületesen végzik. Hogy ezen állítástomat adatokkal igazoljam, felhozom a következőket:

1. Az első kivétel szerint a koresma után a vízdíj 352 kor. 80 fill., a második szerint 129 kor. 60 fill.

2. Az udvar az első kivétel szerint 311 m², a második kivétel szerint 300 m², a tanácsi határozat szerint pedig 192 1/2 □², holott a 7. alatt mellékelt házterv szerint, a valósághoz híven az udvar 22:60 hosszúságot és 7:56 átlagos szélességet tüntet el, ez pedig = 169:55 m².

Sérelmeim részletezésére áttérve, azokat a következőkben adom elő:

Házamban vízdíjkivetés tárgyát képezheti 135 közönséges helyiség, 3 kis koresmai helyiség, 21 klozetlyuk és 1 vizelede-kagyló stb. Az adatokat összeállító hivatalos közeg a 2—3 % alatt ide mellékelt 2 előjárói határozat és 4 % alatt mellékelt panaszlott tanácsi határozat megállapít 135 helyiséget, csak 20 klozetlyukat, semmi vizelede-kagylót, szemben azonban 3 kis koresmai helyiséghez hozzászámítva 1 klozetlyukat és 1 vizelede-kagylót, ezeket is vendéglői helyiségeknek deklarálva, — így számít:

3 koresmai helyiség à 3:20 × 9:60 × 6 szoros	=	57:60
1 klozetlyuk à 6 × 6 szoros	=	36:—
1 vizelede-kagyló à 6 × 6 szoros	=	36:—
		vendéglő összesen 129:60

Az előjárósági előző 2 határozatból abszolút nem lehet megérteni, hogy a vendéglőrovatban miért vettett 129:60, mert ha a 2 szoba 1 konyha, összesen tehát 3 helyiségből álló koresmát terhelte volna meg hatszoros díjjal 3 × 3:20 = 9:60 × 6 = 57:60, nem pedig 129:60 lehetett volna a végösszeg. A kellő felvilágosítást csak a tanács határozatából szereztem, mikor a most említett határozatból azt olvastam ki, hogy a vizelede-kagylót és klozetlyukat is helyiségnek, még pedig vendéglői helyiségnek minősítette. Azt még csak megérti emberfia, hogy a 3 koresmai helyiség után azt vendéglőnek elnevezve 6-szoros díjat vetnek ki, de hogy és mily alapon veszik számításba az egyik *klozetlyukat és vizelede-kagylót* 6-szoros díjjal, ezt nem érti meg senki. A koresmárosnak ép úgy mint a többi lakónak saját magánlakásához van egy klozetlyuka, ez nem nyitott és nem szolgál a vendéglő céljára. Hogyha néha nagy ritkán a koresmáros vendégei közül valakinek sürgős szükség esetén ezen magánlakásához tartozó klozetlyuk használatát megengedi, a mint a boltbérlok is vevőiknek ily esetben megengedik, hogy klozetlyukaikat használják, azért még nem számítható ezen klozetlyuk koresmai helyiségnek.

A vizelede-kagyló szintén nem szolgál a

Házgondnoki és házfelügyelői állást keresők legelőnyösebben hirdethetnek a „HÁZTULAJDONOS”-ban.

koresma céljaira, hanem az összes földszinti lakók és nevezetesen a házban levő boltbérlok céljaira is. Használja ezt ezenkívül több, az utcáról bejövő ember is, és így természetesen, hogy ez néha a koresmalátogatók által is használtatik.

Ezzel azonban a köznek csak elismerést érdemlő szolgálatot tesz. Nem is volna méltányos, ha a vízdíjkiszabási szabályzat, a mint ezt tényleg nem is teszi, koresmai közhasználatú vagy bármely vízede-kagyló közt, különbséget tenne a vízdíj nagysága tekintetében, mert nézetem szerint ott annyi víz folyik el, akár 1 ember, akár egy millió ember használja.

A vendéglős klozettyukja és a vízede-kagyló a hogy azt a /. alatt mellékelt házterv is igazolja, a vendéglő-helységgel semmi összeköttetésben nincsenek. A koresmai helyiség és klozettek közt ugyanis Mechlovits Béla kalaposnak a lakása van, ezután Meditz koresmárosnak a magánlakása és e mellett van a koresmától 12 m. távolságra ezen 2 lakás által elválasztott és kérdéses klozettyuk és vízede-kagyló.

A mellékelt házterven I. számmal jelzett klozettyuk a kérdéses klozettyuk, a II. számmal jelzett Mechlovits Béla kalapos, Eisenbach Vilmos fűszeres, Ertl Teréz tejkereskedő, Szedlaček Ferenc házmester és a korona takarékpénztár tisztviselői használják. A IV. számmal van jelezve a kérdéses közhasználatú vízede-kagyló, a III. sz. helyiség pedig a házmesteri seprókamra. Annál kevésbé vehető ezen klozettyukkal és vízede-kagylóval ellátott helyiség koresmai helyiségnek, mert egy helyiségben van 2 klozettyuk és 1 vízede-kagyló és ép ezért a vízdíjkivetési szabályzat 2. §-a, mután sok házban fordul elő ily eset, nem klozetthelyiségek, hanem klozettyukak szerint szabja meg a vízdíjat, annak a) §-a szerint pedig csak oly helyiségek után vehető ki vízdíj, melyek után a c—e pontok szerint nem számítatik külön vízdíj.

Vendéglői klozettyukak és vízede-kagylók után pedig a szabályzat 28. §. 5-ik kikezdése nem határozza meg a hatszoros vízdíjat, hanem csak vendéglői helyiségek után.

Mert a vízdíjszabályzat 26. §. 5-ik kikezdése kizárólag vendéglői helyiségeket terhel meg hatszoros díjjal s felsorolja taxative, hogy azok alatt mi értendő, de klozettyukat és vízede-kagylót sehol, ezek csak nem vendéglői helyiségek s csak úgy volnának hatszoros vízdíjjal megróhatók, ha a hatóságok egyike vagy másika ezeket oly vendéglői üdülő helyiségeknek minősítene, a milyenek a 26. §. 5-ik kikezdése szerint szinte hatszoros vízdíj alá esnek.

Nagy sérelmem az is, hogy ezen a 4. alatt mellékelt háztervből egyenként csak 30:25 alapterületű, tehát közönséges lakószobánál nem nagyobb 2 koresmai szoba és 1 konyha nagy vendéglői helyiségnek vétetett fel, a helyett, hogy ezek kis koresmai helyiségeknek minősítették volna, s utánuk az egyszeres vízdíj állapított volna meg.

Nem igazságos eljárás, hogy egy ilyen kis, az elhagyatott Jégverem-utcában fekvő helyiséget ugyanúgy bíráljanak el, mint a Kerepesi-úton levő Pannonia, Metropol szállodát, vagy Szikszay vendéglőt stb.

Oly kis koresma után, mint az én házamban levő, igazságosan csak egyszeres vízdíj állapítható meg.

A mi az udvart illeti, előterjesztem, ha úgy mint a /. alatt mellékelt házterv igazolja, házamban nem egy nagyobb 169:85 m² területű vízesappal ellátott udvar és ettől elkülönített egy kisebb 18:48 m² területű vízesappal el nem látott légudvar. Ez utóbbi után, mert vízesappal ellátva nincs, a vízdíjszabályzat 2. §-a szerint vízdíj nem jár és így marad vízdíjalapul szolgáló udvar csak 169:85 m² területtel a 4 fillér = 6 korona 70 fillér, a mint azt panasom sérelmi részében előterjesztettem.

Ha a nagyméltóságú m. kir. közigazgatási bíróság bemondásaimat nem fogadná el valódiaknak és a /. alatt mellékelt háztervet a kérdéses klozettyuk és vízede-kagyló fek-

vése és elhelyezése, a 2 koresmai szoba nagysága, a koresma kis koresmai minősítése s végre a vízesappal ellátott, tehát egyedül vízdíj alá eső és vonható udvar területe tárgyában el nem fogadná, úgy méltóztassék belátása szerint ezeket az e helyütt megnevezett N. N. és N. N. tanukkal vagy helyszíni szemle útján megállapítani.

Mindezeket azonban tekintettel arra, hogy a főváros alkalmazottainak mulasztása helyreigazításáról van szó, csak úgy kérem, ha nem az én költségre foganatosítottanak.

Mindezek alapján kérem, miszerint panasomát megvizsgálni s kérelmemhez képest a valóságnak megfelelő határozatot hozni kegyeskedjék.

Kiváló tisztelettel
N. N.

VEGYES HIREK.

(Háztulajdonosok Lapja.) Nem foglalkoztunk volna ezzel a nyomtatvány-nyal e lapok hasábjain, de kénytelenek vagyunk lenyomatni e lapnak a címét, hogy bizonyos félreértéseket eloszlassunk. Az utóbbi időben ugyanis a napisajtóban igen sokat szerepelt a „Háztulajdonosok Lapja“, de olyan körülmények között, a mely egy cseppet sem szolgált reklámul a nevezett újságpaprosnak. Az újabb időben, alig néhány hete, többrendbeli büntetendő események elkövetésével vádolva, letartóztatták Bolemán Aladárt, az eddigi szerkesztőt. Bolemán „eladta“ a lapját valami Schédy Sándor nevű egyénnek, a ki magához véve Czipfinger-Czakó Károly urat felelős szerkesztőnek, megkezdte a lap reorganizálását olyképp, hogy kiadott ez év február 1-én egy számot s fogadott hozzá öt kaució emberet. A lap megjelent, de Schédy eltűnt, magával vivén az öt szerződött embernek mintegy 1500 koronát kitevő kaucióját. Ezek rögtön feljelentették a „főszerkesztő urat“ a rendőrségnél, a mely Pozsonyban nyakonesípte Schédyt s visszatoloncolta Budapestre. Schédy jelenleg, miután levetették elegáns „főszerkesztői“ prémes télikabátját, ül a törvényszék fogházában. A Nemezis a napokban utolérte Czipfinger-Czakó Károlyt, a felelős szerkesztőt is. Egy kávéház tulajdonosán elkövetett zsarolás vétsége állapított meg rá s a bíróság négy havi fogházra ítélte. Az ügyész azonban enyhének találta a büntetést és súlyosbításért felebbezett.

A „Háztulajdonosok Lapja“ összes kiadói és szerkesztői így az állam gondviselése alatt állván, a lap egyelőre szünetel.

Többen kérdést intéztek hozzánk az iránt, hogy mi összeköttetés van e sok viszontagságon keresztül ment lap s a háztulajdonosok közt. **Erre válaszunk az, hogy a Testület a „Háztulajdonosok Lapjával“ semmiféle összeköttetésben nincsen, annyival is inkább nem is lehet, mert hiszen „Háztulajdonos“ címmel saját hivatalos lapja van.**

A törvényszéki esernokban még többször is elő fog fordulni a „Háztulajdonosok Lapja“, hogy az igazságnak elég legyen téve. Erre való tekintettel is

kérjük tudomásul venni, hogy a háztulajdonosok Testületének semmi köze nincs ez újságpaprosához. Hangsúlyozzuk ezt azért is, mert a „Háztulajdonosok Lapja“ a „Budapesti Háztulajdonosok Egyesülete“ hivatalos lapjaként szerepelt s valószínű, hogy innen eredt a félreértés. A mi Testületünk pedig egészen különálló testület attól, a melynek a „H. L.“ volt a hivatalos lapja. Ámbár mi úgy vagyunk értesülve, hogy a „H. L.“ ezt a címet is csak bitorolta.

(Városi gazdálkodás.) Kelenföldnek s Kőbányának vízellátására a főváros a Geilérthegyen vízmedenczét épít. Előbb megszerettek egy telket s azután konstátálták, hogy a megvett telek nem alkalmas a vízmedenceze építésére. Azután más telket vett a város. A telket 1897-ben, tehát a legdrágább időben vette a város, négyszögölenként 40 koronáért. A vízmedenceze építését meg is kezdték, de még három telekből kell összesen háromszáz négyszögölet kisajátítani. A telektulajdonos megengedte, hogy a telkét használatba vegyék. Öt évi halogatás után sürgős lett a dolog, mert a vízmedenceze építését nemsokára befejezik. A telektulajdonosok azonban nem akartak beleegyezni abba, hogy csak a föltétlenül szükséges területet sajátítsa ki a város, hanem azt kívánták, hogy az egész telküket vegye meg. Négyszögölenként 180—250 koronát kérnek. A 2500 négyszögöl területért összesen 500.000 koronát. Öt év előtt, a mikor a közgyűlés a területek megszerzését elhatározta, legalább negyedrészért megvehete volna a telket. A mérnöki hivatal különben azt javasolta, hogy a város forduljon a kisajátító bírósághoz s csak a föltétlenül szükséges 300 négyszögölnek birói kisajátítását kérje.

(A téli kikötő.) A kormány nagyszabású téli kikötőt akar építeni a fővárosban. A földművelési miniszter megcsináltatta a tervet, a melyek szerint a kikötőt hatszáz hajó befogadására a lágymányosi öbölben, az összekötő-híd két oldalán építik. A huszonöt katasztrális hold nagyságú alsó medencében 280, a 31 hold nagyságú medencében 320 hajónak lenne helye. Az alsó medence építése kövel burkolt parttal 899.000 koronába, egyszerű parttal 567.000 koronába, a felső medence 1.080.200, illetőleg 807.000 koronába, vagyis az egész kikötő kőparttal 2.640.000, egyszerű parttal 2.035.000 koronába kerül. A földművelési miniszter a tervet véleményadás végett megküldötte a közmunkatanácsnak. A közmunkatanács csak az alsó medence megépítését javasolta, a felső medencének szánt területet pedig értékesíteni szeretné. Azt mondja a közmunkatanács, hogy egyelőre elég az alsó medence is, ha későbbben kicsi lesz, ki lehet bővíteni. A terület nagy része ugyanis a közmunkatanács tulajdona. Ha most értékesítenék a felső medence területét, a melyet ma ingyen átadhat a közmunkatanács s a kikötőt bővíteni kell, akkor drága pénzen kell majd visszaszerezni a területet. A miniszter a közmunkatanács véleményét megküldötte a fővárosnak. A mérnöki hivatal energikusan tiltakozik a közmunkatanács állásfoglalása ellen s a miniszter eredeti tervét mondja jónak. Hivatkozik a mérnöki hivatal arra, hogy ha egyszer Budát és Pestet igazán egyesítik, vagyis eltörlik a hidvámot, a kereskedelem még szívesebben megy a budai partra, mint a pestire. Ma nem teheti, mert a nagy hidvámot nem bírja meg. De különben sem lehetne értékesíteni a felső medencének szánt területet, mert csaknem állandóan víz alatt van s a föltöltése rengeteg pénzbe kerülne. A mérnöki hivatal azt javasolja, hogy a közgyűlés fölíratban kérje meg a földművelési minisztert, hogy ragaszkodjék az eredeti tervhez.

(Uj fővárosi törvény.) Az 1872: XXXVI. törvények reformáló új törvény tervezetét,

a belügyminiszterium elkészítette. Az új fővárosi törvény a főváros közigazgatását teljesen átváltoztatja s újításaival egyrészt a törvényhatóság tagjainak megválasztásában nagyobb szabadságot biztosít a polgároknak, másrészt nagyobb önállóságot ad a tiszviselőknél, akiket ügykörükben való működésükért felelősséggel terhel. A törvényjavaslat a bizottsági tagok választásánál kiküszöbölte a virilista rendszert s a teljes szabad választást juttatja érvényre. A virilizmus megszüntetésével egyúttal csökkenti a bizottsági tagok számát is, bár emeli a fővárosi kerületek számát, amennyiben a VI., VII. és VIII. kerületet kettéosztva három új kerületet s három új kerületi előljáróságot szervez. A törvényhatóság hatáskörén annyiban változtat, hogy a főbb tiszviselők választását elvonja a közgyűléstől s élethossziglan történő kinevezéseket a belügyminiszterre ruházza. A főpolgármesteri állást megszünteti, illetőleg egyesíti a polgármesteri állással. A polgármester megerősítését a király kezébe teszi. A tanácsai ügyosztályok közül a közegészségügyi, jogügyi és építési megszünteti akkép, hogy a közegészségügyi osztály élére a tiszti főorvost, a jogügyibe a tiszti főügyészt, az építésbe a középítési igazgatót állítja, s mind a három főtitviselőt önálló hatáskörrel és szavazati joggal a tanácsba osztja be. A törvényjavaslatot a belügyminiszterium legközelebb tartandó értekezleten bemutatják a főváros kiküldendő képviselőinek s közvetlenül azután, — már márciusban a képviselőház elé terjesztik, mert a kormány még ebben az évben életbe akarja léptetni az új törvényt, hogy az őszi restauráció annak alapján történjék.

(Építkezések Budapesten.) A budapesti Drasche-féle közszénbánya és téglagyár társulat az évi közgyűlésén előterjesztett évi jelentése a budapesti építkezésekről és lakásvizonyokról a következő érdekes adatokat tartalmazza: Az 1902. évben az építkezések terén a tevékenység ép oly gyenge volt, mint 1901-ben. A központi üzleti iroda, melyhez az eredetileg 14 téglamű tartozott, az 1901. évi 65·9 millióval szemben az 1902. évben 67·7 millió darab téglát adott el. Ama körülmény, hogy az üres lakások száma az 1901. évvel szemben 25 százalékkal és az 1900. évi üres lakások legnagyobb száma 5248, egészben 3348-ra, tehát teljes 36 százalékkal csökkent, az építkezések kedvét nem élénkítette, ez valószínűleg ama okból történt, mert az üres üzletek és raktárak száma nem hogy csökkent volna, ellenkezőleg ezeknek 1889. évi 2017-ről teljes 7 $\frac{1}{2}$ -al emelkedett. E körülménynek az új építkezések esélyeire kiható, kedvezőtlen hatását nem bírta a mostani olesó törlesztési kölesön sem csökkenteni. Ama körülményből, hogy üres üzletek és raktárak száma folyton növekedik, biztosan következtethető, hogy az üzleti élet csökkenése még nem lépte át a legalacsonyabb határt, ellenben ama körülményből, hogy az üres lakások száma az utóbbi két évben 1900-al csökkent, az következik, hogy Budapesten a népesedés, úgy mint eddig, állandó emelkedésben van. Az így beállott lakásszükséglet nem akadályozhatta meg az építkezésben az utolsó két évben beállott rendkívüli hanyatlást, mert az 1900 lakás szükségletet fedezi a régebbi építkezésekben található tartalék. E jelenségek alapján jósolható, hogy közelebb az építkezések száma kényszerítő szükségből, bizonyos mérsékelt határig javulni fog és pedig attól függetlenül, vajjon az általános viszonyokban fog-e változás beállni vagy nem. Az tényleg megállapítható, hogy a lakberek csökkenése

más fordulatot vett és szörványosan a béremelés sikerült is.

(Mikor a gazdasági viszonyok nem javultak, de mint azt a jelentés is elismeri, a hányallás még nem érte el a végső határt, továbbá, mikor a kedvező jelentés maga is elismeri azt, hogy 3348 lakás most is üresen áll, a szörványos béremelés oka nem kereshető más körülményben, mint abban, hogy talán az egyes házak, átalakítás és új berendezés folytán, több kényelmet nyújthatnak és így azokban a lakások értéke is növekedett.)

(A februári adók.) Az idén emelkedik az adóbefizetés, bár a gazdasági viszonyok javulásáról nem igen lehet még beszélni. A februári eredmény szerint állami adóban: 5,591,249·36 korona, községi adóban 2,304,833·41 korona, útdobban 95,303·16 korona, kereskedelmi és iparkamarai illeték címén 27,068 korona 80 fillér, betegápolási pótdadó címén 198,908 korona 87 fillér, összesen 34,533 adófizető 8,217,363·60 koronát fizetett be, január elsejétől 9,742,998·95 korona a befizetés, míg tavaly ugyanabban az időben 9,451,934·67 koronát fizettek be, tehát az idei adóbevétel 291,058·28 koronával emelkedett.

(Városfejlesztés.) A főváros tudvalevőleg már éveken ezelőtt elhatározta, hogy megcsinálja a városfejlesztő tervet. Nagyszabású vegyes-bizottságot akart alakítani, a melyben részt vesz valamennyi miniszterium. A város csinált is egy programot. A kérdés azonban nem akart dűlőre jutni. Most úgy látszik, a belügyminiszter vette kezébe a dolgot. A miniszter fölhívta a közmunkatanácsot, hogy csináljon tervet a főváros jövő szabályozásáról, különös tekintettel a stratégiai szempontokra. A kérdés tanulmányozására a miniszter is vegyes bizottságot alakít, a melyben természetesen részt vesznek a hadsereg képviselői is. A közmunkatanács legutóbbi ülésén utasította a műszaki osztályát, hogy a programot dolgozza ki. Egyúttal fölhívta a fővárost, hogy a bizottságba képviselőit küldje ki.

(Vadászati-kiállítás) lesz ez év április havában Budapesten. Ezen kiállításra be lehet küldeni mindenféle agancsokat, vadász trofeákat, fegyvereket stb. A kiállítás iránt érdeklődőknek bővebb felvilágosítással szívesen szolgál Parthay Géza lapja a „Vadászat és Állatvilág” szerkesztősége Budapest, Rottenbiller-utca 30. szám.

(József kir. herceg palotája.) Az új királyi palotának méltó párja lesz a Szent György-téren, József kir. herceg háromemeletes palotája, a melynek egy része a régi épület átalakításával, a másik része a mellette lévő telken épül. A kir. herceg az építkezés érdekében egyesítette a Szent György-utca, Palota-utca és Tüzér-bástya között levő telkeit akkép, hogy a régi palota mellett lévő Bánffy-utcat megszüntetik. Az egyesített telek 1767 négyszögöl s a tэрre nyíló homlokzata lesz az új palota díszesebb része, a krisztinavárosi oldalán pedig művészies kivitelű kerti loggia-ház épül. A telekegyesítést a mérnöki hivatal bemutatta a tanácsnak s egyben kimutatta, hogy az egyesítés következtében a kir. herceg 317 négyszögöl közterületet kap, a melyből 37 öl a Bánffy-utca, 200 öl a Tüzér-bástya. A hivatal kéri a tanácsot, hogy az átengedett területek kártalanítására tegye meg a kellő intézkedéseket.

(Az adófelszámolás.) Az 1903—4—5 esztendőre érvényes adókievetés ellen az adófelszámolási bizottsághoz összesen 4000 felszámolást adtak be. A bizottság a nyár óta szakadatlanul dolgozik s a mai napig letárgyalta az I., II., III., IV., V. kerületi felszámolásokat egészen s a VI. kerületnek felét. A 4000 felszámolásból 1300-at a VI. kerületből adtak be, a többi a főváros tíz kerülete között oszlik meg. Ugyanezen alkalommal figyelmeztetjük az adózókat, hogy a kik a folyó évre esedékes adójukból csupán a tavalyi kivetés összegét fizették le, a többletre (vagyis az új kivetésből származó többletre),

a mennyiben a felszámolás még nem lenne elintézve, kérjük az illetékes adóhivatalnál a végrehajtási eljárás felfüggesztését, hogy a hiábavaló zaklatást elkerüljék.

(A főváros védekezése.) Tavaly novemberben a főváros bejárást tartott s megvizsgálta, hogy micsoda intézkedéseket kell tennie Budapestnek árvíz ellen való védelmére. A bejáráson elhatározták, hogy a vízfogógát fölött s az összekötő vasúti-híd alatt a vasúti töltést használják föl. A földművelésügyi miniszter tudatta a fővárossal, hogy a vasúti töltés fölhasználásának sok akadálya van. A töltés nem úgy épült, hogy a védekezésre alkalmas legyen s a védekezést nagy mértékben akadályozza a vasúti forgalom. Intézkedéseket kíván a miniszter arra is, hogy a kelenföldi katonai ruharaktártól a Dunáig tervezett esatorna árvíz esetén el ne önthesse Kelenföldet.

(A nagymező-utcai villamos.) A városi villamos vasúttársaság engedelmet kért, hogy a nagymező-utcai vonalat a Váci-körútig meghosszabbíthassa. A mérnöki hivatal jelentésében közforgalmi okokból föltétlenül szükségesnek mondja a vonal meghosszabbítását.

(A budai vásárcsarnok.) A főváros a Döbrentei-téren vásárcsarnokot akart építeni. Ki is sajátított négy telket. Időközben azonban a közmunkatanács parkot tervezett a csarnok helyére és kijelentette, hogy kétszáz ezer koronát ad a városnak másik telekre. A város az ajánlatot elfogadta s a tanács tegnapi üléséből vegyes bizottságot küldött ki, hogy keressen alkalmas területet.

(A Sandor-utcai képviselőház átadása.) Az állam tudvalevőleg ingyen engedte át a fővárosnak a volt képviselőház épületét, a mely a város telkén épült. A főváros a mult szombaton vette át az épületet a képviselőház elnökségétől.

Társ Egyesületek köréből.

A szegedi háztulajdonosok közgyűlése. A szegedi háztulajdonosok egyesülete vasárnap tartotta meg közgyűlését a Tisza-szállodában Lábdy Antal elnöklete mellett. Az egyesület az elmúlt évben pénzalapot teremtett az önhibájukon kívül elszegényedett háztulajdonosok felsegélyezésére. A tagdíjakat leszállította, főkép a nagykörúton kívüli háztulajdonosok részére, kik évi egy forintért földszintes házaik után tagjai lehetnek az egyesületnek. Dr. Kószó István jogtanácsos kiváló gondnal készített memorandumát felküldi az egyesület a pénzügyminiszterhez az államkötség kamatának leszállítása érdekében. Ezután a pénztári jelentést Kutisich István pénztárnok mutatta be, melynek a fölmentvényt megadták, mire az évi jelentést olvasták föl, melyből kiemeljük, hogy: a háztulajdonosokat közelről érintő minden ügyben úgy az egyesület elnöke, mint annak jogtanácsosa sorompóba léptek, úgy a város tanácsánál, mint a város közgyűlésénél. Határozatosan beleavatkozott az egyesület előljárósága a föltöltés, a kövezés és a csatornázás mult évi munkasorának megállapításába. Kisebb-nagyobb ügyek egész sora mellett igen fontos és mélyre ható munkába fogott ez évben az egyesület s ez az hogy a pénzügyminiszteriummal érintkezésbe lépett, melyből kifolyólag a háztulajdonosok államkötségének kamatait valószínűleg mérsékelni fogják. Ezután a választmányba új tagokul beválasztották Szilágyi János, Széll Imre, póttagokul Bruckner Károly, Kirchenmayer József, pénztári ellenőrül pedig egyhangú lelkesedéssel Scheffer Vilmos választott meg.

Felelős szerkesztő:

Poliány Zoltán.

Laptulajdonos:

Budapesti-Székesfővárosi Háztulajdonosok Testülete

Hirdetések.

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalon kívül:

VIII., Tavaszmező-u. 10. Répászki Mária dohánytőzsdéjében.

Steigerwald Magdolna VIII. Szerdahelyi-utca 18. dohánytőzsdéjében.

Özvegy Löwy Edéné VII. Garay-tér 17. dohánytőzsdéjében.

Apró hirdetések díja: minden szó 3 fillér, vastagabb betűkkel 4 fillér.

Házmeztartó keresek, bádógost, szerelőt. Bővebbet VII., Erzsébet-körút 14. háztulajdonosnál, délelőtt 9-10-ig.

Házfelügyelői állást keres nős asztalos, a szakmájában levő munkákon kívül más javítást is elvállal. 400 kor. óvadékkal rendelkezik. Cím a kiadóhivatalban.

Házgondnoki állást elfogad nős, magánhivatalnok. Biztosítékkal rendelkezik.

Tisztességes gyermektelen házaspár házmesteri állást keres; ilyen minőségben már 14 év óta volt alkalmazva; ügyes kertész. Szükség esetén biztosítékkal rendelkezik. Cím: Nagy János, VII., Hermina-ut 19.

Házmeztartó állást keres megbízható egyén, nős, szükség esetén 300 kor. biztosítékkal rendelkezik. Cím a kiadóhivatalban.

Házgondnokságot elfogad hivatalnok, ki e téren már jártas. Cím a kiadóhivatalban.

Házmeztartó állást keres otthondolgozó cipész 600 korona óvadékkal. Cím a kiadóhivatalban.

Tisztességes házaspár házfelügyelői állást keres. Teljesen megbízható. Ezer korona óvadékkal rendelkezik. Cím a kiadóhivatalban.

Eladó telkek.

Kelenföldön két sarok telek 345 ölesek, eladók, esetleg a IX. kerületben kisebb házzal elcsereztetik. Cím IX., Külső-soroksári-út 14. Németh János.

Eladó ház II. kerületben a fő-utca mellett 9000 frtért szabad kézből eladó, bankkölcsön 3400 frt. Cím a kiadóhivatalban.

Kiadó lakások.

A testület tagjai: egy ház üres lakásainak, üzlethelyiségeinek hirdetéséért egész évre fizetnek 4 kor., minden további ház üres lakásainak és üzlethelyiségeinek hirdetéséért 3 kor. Nem tagok egy házzal 8 kor. Egy háznak egyszeri hirdetése 80 fillér. Vastagabb betűkkel szedett hirdetések 50 %-al drágábbak. — Hónapos szobák 2 koronáért addig hirdettetnek, míg ki nem adatnak. A kiadott lakásokat kérjük levelezőlapon azonnal tudatni.

I. kerületben a Döbrentei-téren, az Eskü-téri hid átellenében újonnan épülő palotaszzerű házban a legnagyobb kényelemmel berendezendő 3, 4, 5 szobás urasági lakások május vagy augusztus 1-re kiadók, ugyancsak egyszerű műtermek is. Bővebbet a helyszínén vagy Strausz háztulajdonosnál IV., Hajó-utca 12.

VI. ker. Andrassy-ut mellett Csengeri-utca 76. sarokházban elegáns urasági 5 szobás utcai lakás, villany, gáz, telefontal szép balkonnal, május 1-re jutányosan kiadó. Bővebbet a házfelügyelőnél.

V. kerületben, Solyom-utca 22. sz. a földszint 2 udvari szoba, konyha, klozet 460 K. I. udvari szoba, konyha, éléskamra 260 K. II. emeleten 2 udvari szoba, konyha, éléskamra és klozet 480 K. II. em. ugyanaz 460 K.

VII. kerületben, Dob-u. 97. sz. a I. emeleten 3 nagy utcai szoba, előszoba, konyha, éléskamra, fürdőszoba és klozet 1040 K. II. emeleten ugyanaz 940 K. II. emeleten 2 nagy utcai szoba, konyha, éléskamra és klozet 600 K. II. em. 1 nagy utcai szoba és konyha 380 K.

VII. ker., Nefelejts-u. 58. (Peterdy-u. sarok) 2 nagy utcai szoba, 1 udvari szoba, előszoba, fürdőszoba, konyha, éléskamra, closet stb. III. em. 2 udvari szoba, előszoba, konyha stb. kiadó.

VII., kis-zugló, Komócsy-utca 24. számú házban kiadó 1903. május hó 1-ére 2 szoba, konyha, két 1 szoba és konyha lakás és szép kitéglázott pince. Két lakáshoz van éléskamra is szép, széles verandával. Az egész ház 300 négyszögöl szép kerttel. Esetleg szabad kézből eladó. Bővebbet VII., Szív-u. 33. Kály János, háztulajdonos.

VIII., Szerdahelyi-utca 18. Egy bolti helyiség. Földszint 1 szoba, konyha 310 kor., II. em. 1 utcai szoba hálófülkével stb. 400 kor., III. em. 1 udvari szoba, konyha stb. 280 kor., 1 utcai szoba, konyha stb. 310 kor.

VII., Dob-utca 69. sz., II. em. 2 udvari szoba, konyha, kamara stb., I. em. 3 utcai, 1 udvari szoba, fülszó, fürdőszoba, konyha, kamra, erkélyvel; földszint 1 szoba, konyha mellékhelyiségekkel együtt kiadó.

VII., Vörösmarty-utca 3/6. sz., III. em. 2 utcai szoba, előszoba, konyha stb. kiadó.

VIII., Kerepesi-ut 53. sz., I. em. 3 utcai szoba erkélyvel, 1 udvari szoba, elő-, fürdő- és eselédzsoba, konyha, kamara, klozet stb. kiadó.

VIII., József-körút 55. sz., I. em. 3 utcai, 1 udvari szoba, elő-, fürdő- és eselédzsoba, konyha, kamara, klozet stb. kiadó.

VIII., Baross-utca 74. sz., I. em. 2 utcai szoba, konyha stb., I. em. 2 parkettirozott, udvari szoba, konyha stb., földszint 2 udvari szoba, konyha, klozet stb. kiadó.

VIII., Baross-utca 44. sz., III. em. 1 nagy utcai terem, 3 utcai, 1 udvari szoba, 2 előszoba, eseléd- és fürdőszoba, konyha, kamara, 2 klozet stb. kiadó.

Eladó egy nyaraló a Márton-hegyen, Sváb-hegyi piactól 10 perc távolság, vízvezetékekkel berendezve, 3 szobás lakással nagy veranda, konyha stb.; egy külön épületben kocsilakás, istálló és kocsiszín, továbbá nagy kert 200 darab gyümölcsfával, 150 rózsafa, szőlő, konyhakert, fő utvonat, sarok telek. Kérdezősködés Rákóczi-tér 11. Budapest, Józsefvárosi-Bank m. sz. Liedl Alajos pénztárosnál.

Kiadó azonnal, esetleg május 1-ére IV. ker. Királyi-Pál-utca 12. számú házban, 5 utcai szoba, előszoba, fürdőszoba stb. hozzátartozó mellékhelyiségekkel jutányos árban.

Emésztési zavarok, vérszegénység és női bajok ellen legajánlatosabban a **dr. Wagner-féle** elsőrangú orvosi szaktekintélyek által ajánlott

Szénsavfürdők,

melyek magánházakban is könnyen berendezhetők.

Feltűnést keltő gyógyszered-mények.

Prospectusokkal ingyen és bérmentve szolgálunk.

DR. WAGNER ÉS TÁRSAI

egyesült gyárak, mint betéti társaság
Budapest, IX., Tinódy-utca 3., Mester-u. sarok.

Zaubauer Ferencz

távírdó-, telefon- és villámhárító építő-intézet
Budapest, V. ker., József-tér 13. szám.

Néhány általam végzett munka:

Margitszigeti kezelőség, Magy. kir. minister elnökség, magy. kir. vallás- és közoktatási ministerium, nagymélt. gróf Károlyi Gyula, gróf Károlyi Sándor, gróf Károlyi Tibor, gróf Károlyi László, Andrássy Géza, gróf Festetics Pál, gróf Tisza István, gróf Zichy Ferenc, Pálffy grófné, Königsberg grófné, Odaschalchi hercegnő, Erzsébet Sanatorium, Esztergomi bazilika, Lipótvárosi bazilika, Hazai takarékpénzt., Földhitel-intézet, József-műgyetem, stb.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Budapest. Nyomatott Wodianer F. és Fiaival.

Herczog Manó

épület- és műbádogos, légszesz-, vízvezeték- és electrotechnikai czikkek szerelője

Budapest,
VII., Izabella-utca 11 sz.
(a Magyar színház átellenében.)

Elvállal

bádogos munkát, vízvezeték, esatornázás, légszesz-világítás és electrotechnikai czikkek berendezését a legolcsóbb árak mellett.

Hazai ipar!
Vászon- és asztalnemű-gyárosok
Ajánljuk hírneves gyártmányainkat.
Minden darab gyártmányainkból származó árut alant lévő védjeggyel látjuk el.
Wein Károly és Társai
Budapest, Koronaherezeg-utca 8.
Főraktár:
Harris-bazár épület.
VALÓDI SZEPESSTÓ
VLD
JLEY
ÉCHT ZIPFER

Ki vesz?

Veszek

amerikai vagy más gyártmányú **használt fizetőpénztárt** a legmagasabb árban.

Eladok

használt amerikai gyártmányú **fizető pénztárt** legolcsóbb árban, 2 évi jótállás mellett.

Becserélek

használt pénztárakat a világ legtökéletesebb **Hallwood, Cash, Register, Comp.** által Amerikában gyártott fizető pénztárra **The Hallwood Cash Register Comp.**

Colombus Ohio Amerika

Magyarországi raktár és iroda:

Budapest, Dalszínház-utca 10. szám.
A m. kir. Operával szemben.

Legszebb és leghasznosabb ajándék.

Feiwele Lipót utódai

m. kir. szab. iskolapad-gyár

Budapest, IX., Ipar-u. 4. sz.

Szabályozható gyermek-padjai

otthoni tanuláshoz. A gyermek kénytelen benne egyenesen ülni és ezért orvosi szaktekintélyek által ajánlva lesz.

Egy és ugyanazon pad 6-16 éves gyermekek számára használható.

Ára 30-60 korona.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

